EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 17. 12. 2025
COM(2025) 770 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o vykonávaní Inovačného fondu v roku 2024

Obsah

1. Príspevky portfólia projektov k cieľom EÚ dosiahnuť klimatickú neutralitu 2

2. Míľniky vykonávania za rok 2024 4
2.1. Grantové výzvy 4
2.1.1. Výsledky výzvy IF23 NZT 4
2.1.2. Vyhlásenie výziev IF24 8
2.2. Aukcie 9
2.2.1. Výsledky aukcie IF23 9
2.2.2. Vyhlásenie aukcie IF24 10
2.2.3. Aukcie ako služba 11
2.3. Prepojenia s inými programami 11
2.3.1. Európska investičná banka (EIB) 11
2.3.2. Platforma strategických technológií pre Európu (STEP) 12

3. Stav portfólia Inovačného fondu v roku 2024 12
3.1. Prehľad výsledkov výzvy 12
3.2. Pokročilosť projektu, stav vykonávania a výzvy 13
3.3. Portfólio podľa sektora 14
3.4. Geografická rovnováha 17
3.5. Predchádzanie emisiám skleníkových plynov 20

4. Komunikácia a zvyšovanie viditeľnosti 21
4.1. Sieť NCP 21
4.2. Zapojenie skupiny expertov a zainteresovaných strán do Inovačného fondu 21
4.3. Výmena poznatkov 22
4.4. Príklady úspechov 22

5. Záver 23

Podľa článku 10a ods. 8 smernice EÚ o ETS musí Európska komisia každoročne podávať Výboru pre zmenu klímy správu o vykonávaní Inovačného fondu (ďalej len „fond“), ktorého cieľom je uviesť na trh v celom Európskom hospodárskom priestore (EHP) riešenia na dekarbonizáciu odvetví, na ktoré sa vzťahuje systém EÚ na obchodovanie s emisiami (EU ETS). Týmto finančným nástrojom sa podporuje zavádzanie inovatívnych technológií a hlavných projektov, ktoré sľubujú významné zníženie emisií skleníkových plynov a môžu preukázať zdôvodnenia projektov „čistého priemyslu“. Fond bol navrhnutý ako súčasť Európskej zelenej dohody a v súlade s cieľmi Parížskej dohody na podporu prechodu Európy ku klimatickej neutralite a zároveň na posilnenie jej konkurencieschopnosti.

Projekty sa v rámci fondu podporujú prostredníctvom jednorazových grantov (pravidelné granty) a jednotkových príspevkov (aukcie).

V tejto správe sa podrobne opisuje prideľovanie finančných prostriedkov poskytnutých projektom podľa odvetvia a oprávnenej krajiny a analyzuje sa ich prínos k cieľom politiky EÚ, pričom správa sa vzťahuje na vykonávanie fondu od 1. januára do 31. decembra 2024.

1. PRÍSPEVKY PORTFÓLIA PROJEKTOV K CIEĽOM EÚ DOSIAHNUŤ KLIMATICKÚ NEUTRALITU

Cieľom Priemyselného plánu v kontexte Zelenej dohody je zvýšiť konkurencieschopnosť emisne neutrálneho priemyslu Európy, najmä prostredníctvom aktu o emisne neutrálnom priemysle, ktorým sa stanovujú ciele pre emisne neutrálne priemyselné kapacity a urýchľuje sa zavádzanie takýchto kapacít. Z fondu sa priamo podporujú tieto politiky zavedením osobitnej témy pre výrobu čistých technológií s rozpočtom 1,4 miliardy EUR v rámci výzvy na pravidelné granty IF23 NZT. Celkovo to viedlo k tomu, že fondom sa podporuje rozsiahle portfólio ([1]) projektov na podporu výroby kľúčových technológií pri prechode ku klimatickej neutralite. Vo výzve IF23 NZT bolo okrem 15 existujúcich projektov zameraných na vývoj, výstavbu a prevádzku výrobných závodov pre kľúčové komponenty v oblasti uskladňovania energie, energie z obnoviteľných zdrojov a energeticky náročných priemyselných odvetví vybraných celkovo 25 nových projektov v oblasti výroby čistých technológií.

i) celková podpora fondu pre emisne neutrálnu výrobu v EÚ ([2]) tak dosiahne 2,4 miliardy EUR. Cieľom týchto projektov je inštalovať 8,1 GW ročnej výrobnej kapacity fotovoltických zariadení a 11,6 GW ročnej výrobnej kapacity elektrolyzérov;

ii) od roku 2020 je z Inovačného fondu na podporu priemyselného riadenia uhlíka vyčlenených celkovo 41 inovačných projektov a viac ako 5 miliárd EUR. To zahŕňa až 18,6 milióna ton ročne kapacity na zachytávanie CO_2 na účely zachytávania a ukladania uhlíka (CCS) (čo by mohlo znamenať dosiahnutie 37 % cieľa v oblasti kapacity vtláčania CO_2 podľa aktu o emisne neutrálnom priemysle) a až 11,7 milióna ton ročne kapacity vtláčania CO_2 (23 % cieľa v oblasti kapacity vtláčania CO_2 podľa aktu o emisne neutrálnom priemysle).

Fond zároveň zvýši podiel obnoviteľných zdrojov energie v energetickom mixe a zlepší energetickú bezpečnosť prostredníctvom podpory cieleného zavádzania technológií uvedených v revidovanej smernici o energii z obnoviteľných zdrojov, v Európskom akčnom pláne v oblasti veternej energie a v stratégii na dosiahnutie ambícií EÚ pre energiu z obnoviteľných zdrojov na mori. Inovačný fond, vrátane projektov vybraných v rámci výzvy IF23, podporuje 11 projektov v

([1]) Projekty, ktorým bol udelený grant v rámci výzvy IF23, sú zahrnuté v správe za rok 2024, hoci dohoda o grante bola podpísaná začiatkom roka 2025.

([2]) Projekty v odvetviach Inovačného fondu, ktoré vyrábajú komponenty pre energiu z obnoviteľných zdrojov, uskladňovanie energie alebo energeticky náročné priemyselné odvetvia.

oblasti veternej energie alebo výroby veternej energie (poskytnutie pomoci vo výške 375 miliónov EUR), 14 projektov v oblasti solárnej energie a výroby solárnej energie (607 miliónov EUR), päť projektov v oblasti vodnej energie a oceánov (118 miliónov EUR) a jeden geotermálny projekt (92 miliónov EUR).

V pláne REPowerEU sa zdôrazňuje vodík vyrábaný pomocou elektriny z obnoviteľných zdrojov, známy ako „vodík z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu ([3])“, ako klimaticky neutrálna možnosť pre odvetvia, ktoré sa ťažko dekarbonizujú. Fond podporuje demonštráciu inovatívnych technológií na báze čistého vodíka, a tým zohráva zásadnú úlohu pri realizácii vodíkovej stratégie EÚ. Podľa oznámených a existujúcich výsledkov výzvy IF23 sa financovanie poskytuje 27 projektom s kapacitou na výrobu viac ako 750 kiloton vodíka z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu a nízkouhlíkového vodíka ročne.

Uskladňovanie energie je kľúčové pre odvetvie mobility, ako aj pre vyrovnávanie dodávok elektrickej energie na úrovni ústavy. V rámci Inovačného fondu sa poskytla suma 752 miliónov EUR 13 projektom v oblasti mobility, vnútrodenného a dlhodobého uskladňovania. Patrí medzi ne uskladňovanie tepelnej energie v žulových horninách, podzemné uskladňovanie tepla pre systémy diaľkového vykurovania, batériové systémy uskladňovania energie na úrovni sústav (BESS) a prečerpávacie vodné elektrárne.

Fond podporuje aj vývoj alternatívnych palív v súlade s nariadeniami o iniciatíve ReFuelEU Aviation a iniciatíve FuelEU Maritime:

i) 1,6 miliardy EUR na projekty v oblasti palív, vrátane 612 miliónov EUR na palivá vyrábané výlučne pre odvetvie dopravy. Patrí medzi ne 14 projektov v oblasti vodíka (522 mil. EUR), päť projektov v oblasti e-metanolu (273 mil. EUR), tri projekty v oblasti amoniaku (530 mil. EUR), dva projekty v oblasti udržateľného leteckého paliva (206 mil. EUR), dva projekty v oblasti e-metánu (87 mil. EUR) a jeden projekt v oblasti bio-LNG (4 mil. EUR);

ii) cieľom ôsmich projektov zameraných na mobilitu je zabrániť vzniku 27 miliónov ton ekvivalentu CO_2. Patrí medzi ne šesť projektov v odvetví námornej dopravy, ktoré získali účelovú podporu vo výške 211 miliónov EUR, a financovanie elektrického lietadla vo výške 95 miliónov EUR.

A napokon, projekty fondu majú značný potenciál pomôcť pri dosiahnutí cieľov európskeho právneho predpisu v oblasti klímy, ktorými je zníženie emisií skleníkových plynov o 963 Mt ekvivalentu CO_2 v priebehu 10 rokov ([4]). Vzhľadom na vysoký potenciál opakovateľnosti použitých technológií pôjde o významný príspevok k tomu, aby sa Európa do roku 2050 stala prvým klimaticky neutrálnym kontinentom na svete.

Na konci roka 2024 bolo v rámci Inovačného fondu podpísaných alebo vybraných 199 projektov v 26 krajinách, na ktoré bola pridelená podpora v celkovej výške 11,2 miliardy EUR.

V nasledujúcej tabuľke je uvedený prehľad týchto projektov podľa kategórie:

	Vybrané v rámci výzvy IF23		Existujúce portfólio		Kombinované	
	Počet	**Financovanie**	**Počet**	**Financovanie**	**Počet**	**Financovanie**
Zachytávanie a geologické ukladanie uhlíka (CCS)	8	936 160 409 EUR	12	1 987 720 372 EUR	20	2 923 880 781 EUR

([3]) Palivo z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu.

([4]) Vrátane projektov vybraných v rámci výzvy IF23.

Energeticky náročné priemyselné odvetvia (EIIs)	39	1 831 432 232 EUR	61	3 278 349 963 EUR	100	5 109 782 195 EUR
Uskladňovanie energie (ES)	12	1 099 273 509 EUR	16	374 380 998 EUR	28	1 473 654 507 EUR
Uskladňovanie energie z obnoviteľných zdrojov (RES)	18	524 228 263 EUR	25	799 278 346 EUR	43	1 323 506 609 EUR
Mobilita (MOB)	8	377 956 916 EUR	0	– EUR	8	377 956 916 EUR
Spolu	**85**	**4 769 051 328 EUR**	**114**	**6 439 729 680 EUR**	**199**	**11 208 781 008 EUR**

2. MÍĽNIKY VYKONÁVANIA ZA ROK 2024

2.1. Grantové výzvy

2.1.1. Výsledky výzvy IF23 NZT

Generálne riaditeľstvo pre oblasť klímy (GR CLIMA) 12. apríla 2024 oznámilo, že v rámci výzvy Inovačného fondu na rok 2023 na predkladanie návrhov na emisne neutrálne technológie (výzva IF23 NZT) bolo predložených 337 návrhov z 27 krajín ([5]). Počas obdobia predkladania návrhov bolo otvorené asistenčné pracovisko, ktoré odpovedalo na 1 106 otázok žiadateľov.

V rámci návrhov, ktorých cieľom je znížiť emisie skleníkových plynov takmer o 1,4 miliardy ton ekvivalentu CO_2 počas prvých 10 rokov prevádzky, sa žiadalo o celkovú sumu 24,6 miliardy EUR (viac ako šesťnásobok dostupného rozpočtu). Bezprecedentná úroveň účasti na výzve IF23 potvrdzuje kľúčovú úlohu, ktorú fond zohráva pri podpore európskych lídrov v oblasti čistých technológií a zvyšovaní výrobnej kapacity EÚ v oblasti emisne neutrálnych technológií.

Počet doručených návrhov pre každú oprávnenú **tému** sa líši:

i) 137 pre všeobecne veľké projekty;
ii) 56 pre výrobu čistých technológií;
iii) 51 pre všeobecne stredne veľké a pilotné projekty;
iv) 42 pre všeobecne malé projekty.

V rámci výroby čistých technológií sa väčšina návrhov týkala výroby komponentov na výrobu vodíka. Zvyšok sa týkal hodnotového reťazca batérií a energie z obnoviteľných zdrojov: solárne, veterné a tepelné čerpadlá.

V kategórii mobility ([6]) (10 % z počtu doručených návrhov) sa viac ako 70 % návrhov týkalo odvetvia námornej dopravy.

GR CLIMA na konci hodnotiaceho postupu 23. októbra 2024 oznámilo, že investuje takmer 4,8 miliardy EUR z príjmov z obchodovania s emisiami do 85 projektov vybraných z 18 krajín ([7]).

([5]) Výzva IF23 bola vyhlásená 23. novembra 2023 s dostupným rozpočtom 4 miliardy EUR, z toho 1,4 miliardy EUR osobitne na projekty v oblasti výroby čistých technológií.

([6]) Táto nová kategória bola pridaná s cieľom dosiahnuť súlad s revíziou smernice o EU ETS v roku 2023.

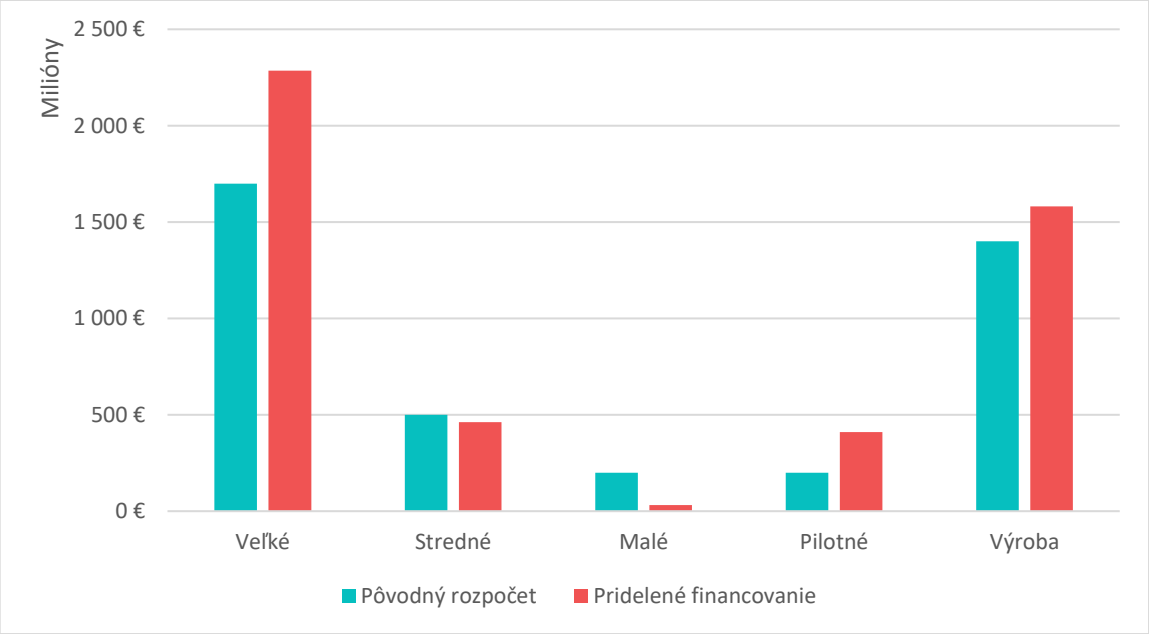
([7]) V súčasnosti vrátane Estónska a Slovenska. Počet vybraných projektov sa môže zmeniť po vypracovaní dohody o grante.

Tieto projekty by mali byť uvedené do prevádzky pred rokom 2030 a počas prvých 10 rokov prevádzky by mohli znížiť emisie skleníkových plynov približne o 476 miliónov ton ekvivalentu CO_2.

Počet projektov vybraných pre každú oprávnenú **kategóriu** sa líšil:

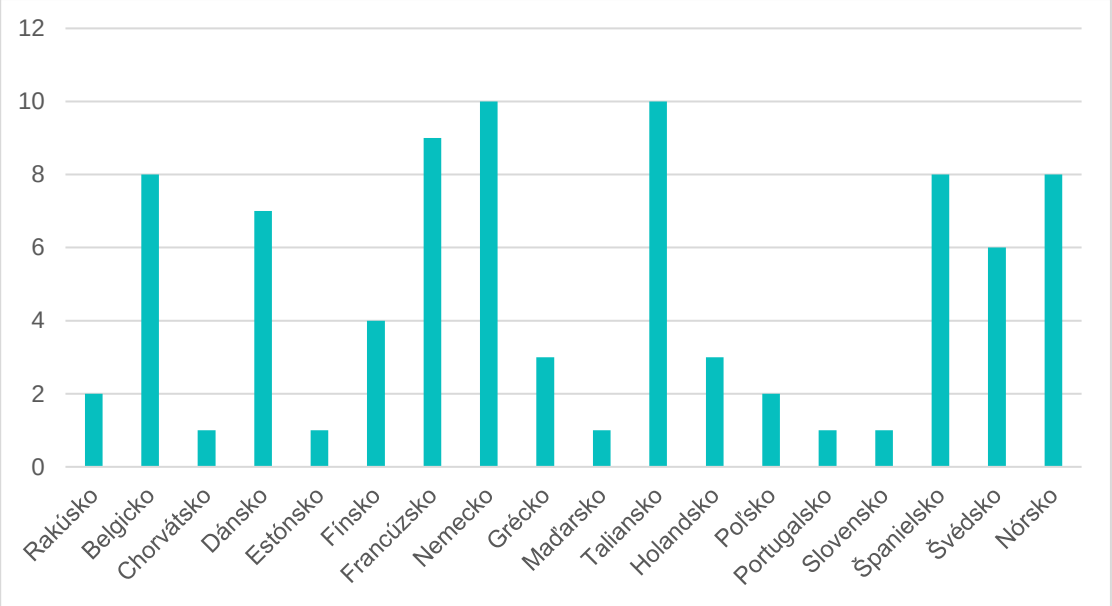
i) 47 pre energeticky náročné priemyselné odvetvia vrátane zachytávania, využívania a ukladania uhlíka (z 204 doručených návrhov);
ii) 18 pre energiu z obnoviteľných zdrojov (zo 65);
iii) 12 pre uskladňovanie energie (z 35);
iv) 8 pre mobilitu vrátane námornej, leteckej a cestnej dopravy (z 34).

Všetkých 149 projektov, ktoré úspešne prešli hodnotením, po prvýkrát získalo pečať STEP, novú značku kvality, ktorá sa udeľuje vysokokvalitným projektom prispievajúcim k cieľom platformy strategických technológií pre Európu (STEP). Okrem 85 projektov, ktoré boli predbežne vybrané na financovanie, dostalo pečať aj 64 projektov, ktoré dosiahli viac ako všetky hodnotiace prahové hodnoty, ale neboli vybrané na financovanie. Uľahčí im to prístup k ďalším možnostiam verejnej a súkromnej podpory.

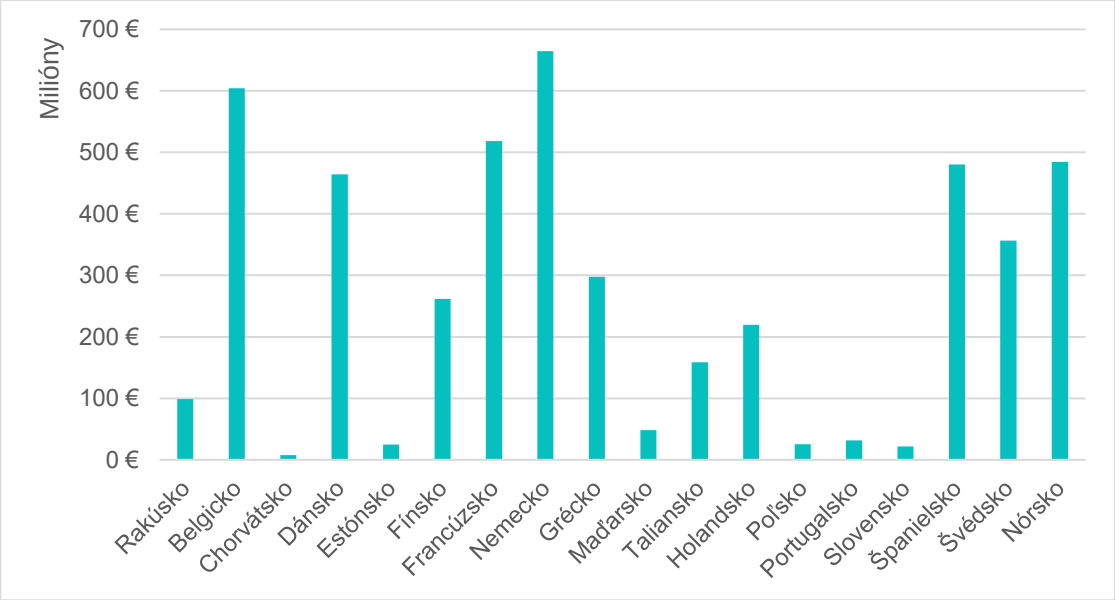

Obrázok 1: Hodnota udeleného grantu a pôvodný rozpočet projektov podľa témy výzvy (IF23 NZT) ([8])

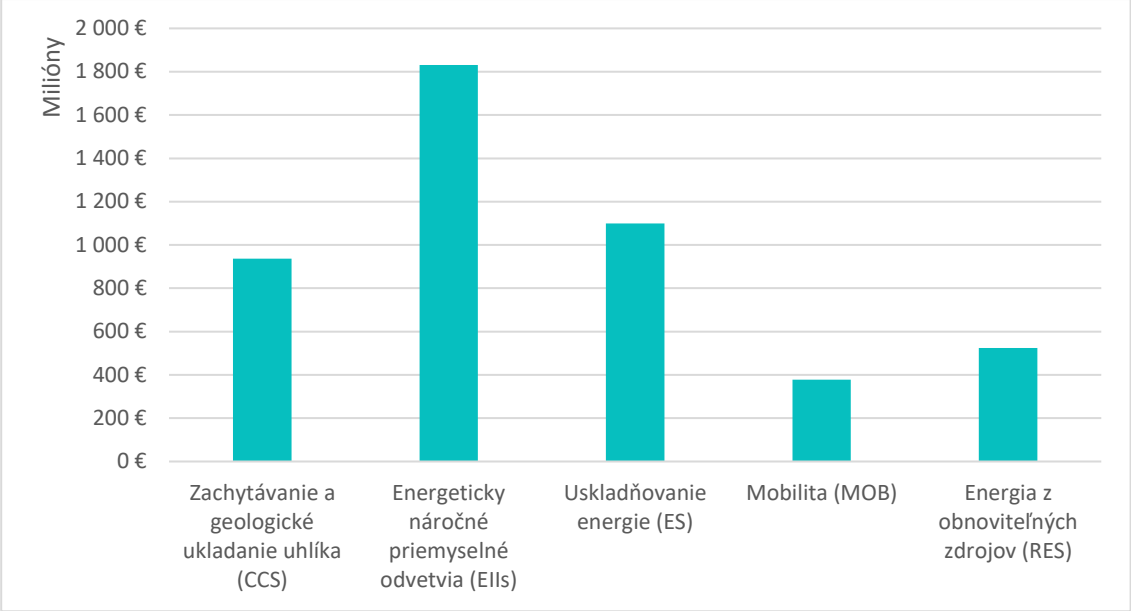
([8]) Podľa článku 3 rozhodnutia Komisie o financovaní akcií v rámci Inovačného fondu je povolené zvýšenie až o 20 % nad maximálny príspevok. Tento postup bol použitý vzhľadom na vysokú kvalitu žiadostí doručených v rámci výzvy.

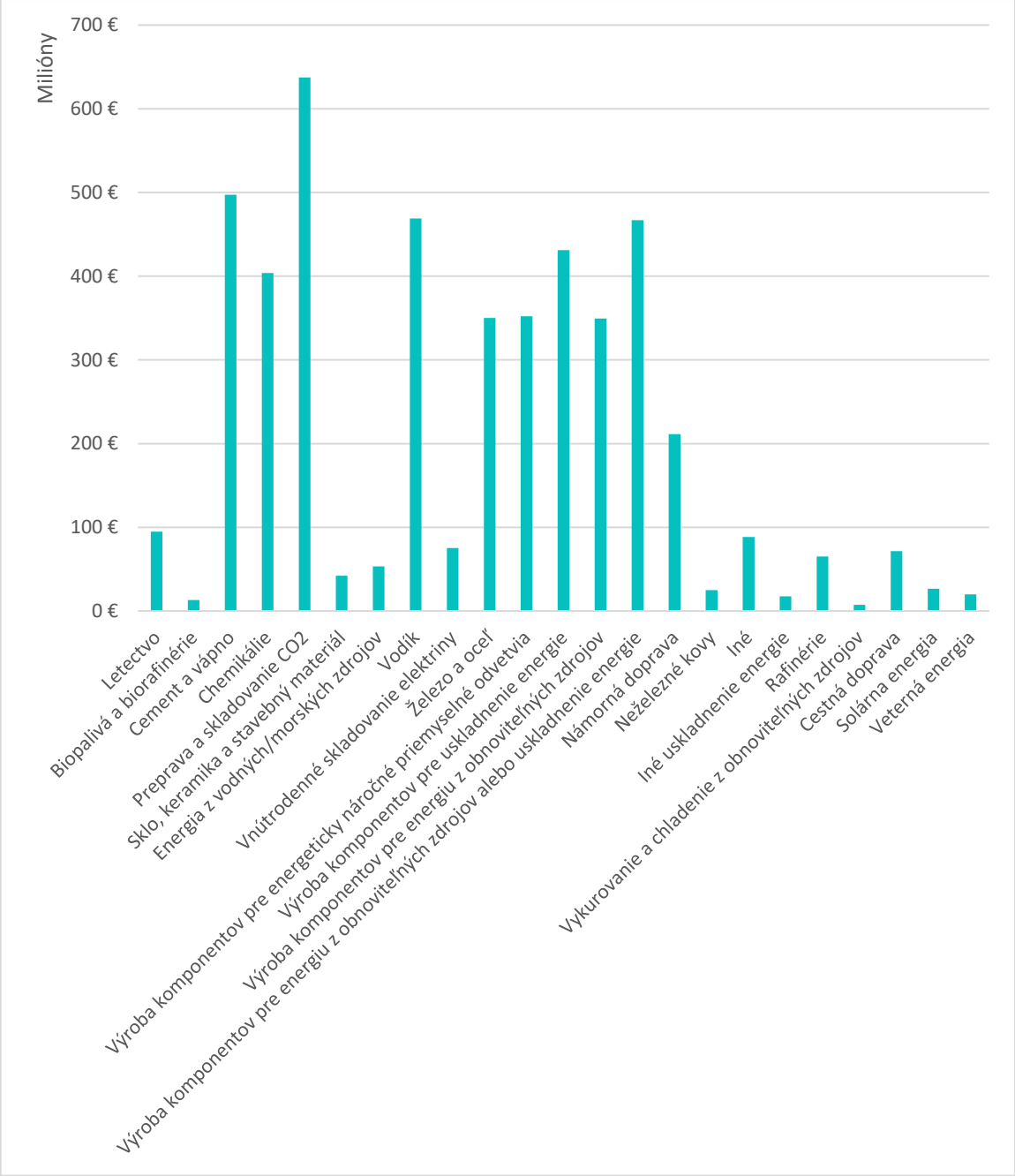
Obrázok 2: Počet projektov vybraných na financovanie podľa krajiny prvého umiestnenia (IF23 NZT)

Obrázok 3: Hodnota grantu udeleného na projekty podľa krajiny prvého umiestnenia (IF23 NZT)

Obrázok 4: Hodnota udeleného grantu podľa kategórie projektu

Obrázok 5: Hodnota udeleného grantu podľa odvetvia projektu

2.1.2. Vyhlásenie výziev IF24

Komisia 3. decembra 2024 vyhlásila výzvy Inovačného fondu na rok 2024, v rámci ktorých sa vyčlenilo 4,6 miliardy EUR na podporu emisne neutrálnych technológií, výroby batériových článkov pre elektrické vozidlá a vodíka z obnoviteľných zdrojov.

Celkový rozpočet bol rozdelený na tri výzvy na predkladanie návrhov:

i) 2,4 miliardy EUR na emisne neutrálne technológie (výzva IF24 NZT);
ii) 1 miliarda EUR je k dispozícii na výrobu batériových článkov pre elektrické vozidlá (batéria IF24);

iii) 1,2 miliardy EUR na výrobu vodíka z obnoviteľných zdrojov ([9]) (aukcia IF24).

Všetky tri výzvy obsahujú **nové kritériá odolnosti**, ktoré podporujú projekt REPowerEU a chránia EÚ pred závislosťou od jediného dodávateľa.

Cieľom **výzvy IF24 NZT** je podporiť projekty dekarbonizácie rôzneho rozsahu, ako aj projekty zamerané na výrobu komponentov pre energiu z obnoviteľných zdrojov, uskladňovanie energie, tepelné čerpadlá a výrobu vodíka. Projekty sa budú posudzovať na základe ich potenciálu znižovania emisií skleníkových plynov, stupňa inovácie, pokročilosti projektu, opakovateľnosti a nákladovej efektívnosti. Po prvýkrát mohli krajiny doplniť celkový rozpočet pravidelných výziev aj o vnútroštátne schémy financovania projektov dekarbonizácie a výroby čistej energie ([10]). Táto nová možnosť, nazvaná „**granty ako služba**," umožňuje oprávneným krajinám využiť hodnotiaci proces Inovačného fondu a zjednodušiť proces schvaľovania štátnej pomoci.

Výzva **batéria IF24** je novinkou. Jej cieľom je posilniť odvetvie výroby batérií v EÚ podporou projektov, v rámci ktorých sa vyrábajú inovatívne batériové články pre elektrické vozidlá. Vybranými projektmi sa podporí **prechod EÚ na čistú, konkurencieschopnú a odolnú priemyselnú základňu**, zníži sa závislosť od dovozu a podporí sa rozvoj čistých technológií a vedúce postavenie priemyslu.

V dňoch 17. – 18. decembra 2024 zorganizovali agentúry CINEA a CLIMA online informačné dni, na ktorých predstavili kľúčové prvky a kritériá na vyhodnotenie návrhov v rámci oboch výziev a skúsenosti získané z predchádzajúcich výziev. Predkladatelia projektov sa mali prihlásiť do 24. apríla 2025. Očakáva sa, že úspešní žiadatelia podpíšu dohody o grante do prvého štvrťroka 2026.

Aukcia IF24 je opísaná ďalej v správe.

2.2. Aukcie

2.2.1. Výsledky aukcie IF23

Agentúra CINEA oznámila 19. februára 2024, že na aukciu IF23 bolo prijatých 132 ponúk zo 17 krajín ([11]). Aukcia bola prekročená 15-násobne. Počas obdobia predkladania ponúk bolo otvorené asistenčné pracovisko, ktoré odpovedalo na 352 otázok žiadateľov.

Celková plánovaná kapacita elektrolyzérov pre všetky ponuky bola 8,5 gigawattu (GW). Za 10 rokov by sa tak mohlo vyrobiť 8,8 milióna ton vodíka z obnoviteľných zdrojov. Každý rok by sa tak mohlo pokryť takmer 10 % cieľa REPowerEU 2030 v oblasti domácej výroby vodíka z obnoviteľných zdrojov.

Predložené ponuky sa pohybovali od 0,37 EUR do 4,50 EUR (maximálna cena) za kilogram vyrobeného vodíka.

Zo 132 ponúk bolo 119 oprávnených a prípustných. Po ich vyhodnotení agentúra CINEA zoradila schválené projekty na základe ich ponukovej ceny.

Do 30. apríla 2024 bolo vybraných sedem projektov, ktoré získali grant z IF vo výške takmer 720 miliónov EUR. V rámci nich sa predložili ponuky s cenou od 0,37 EUR do 0,48 EUR za kilogram vyrobeného vodíka z obnoviteľných zdrojov.

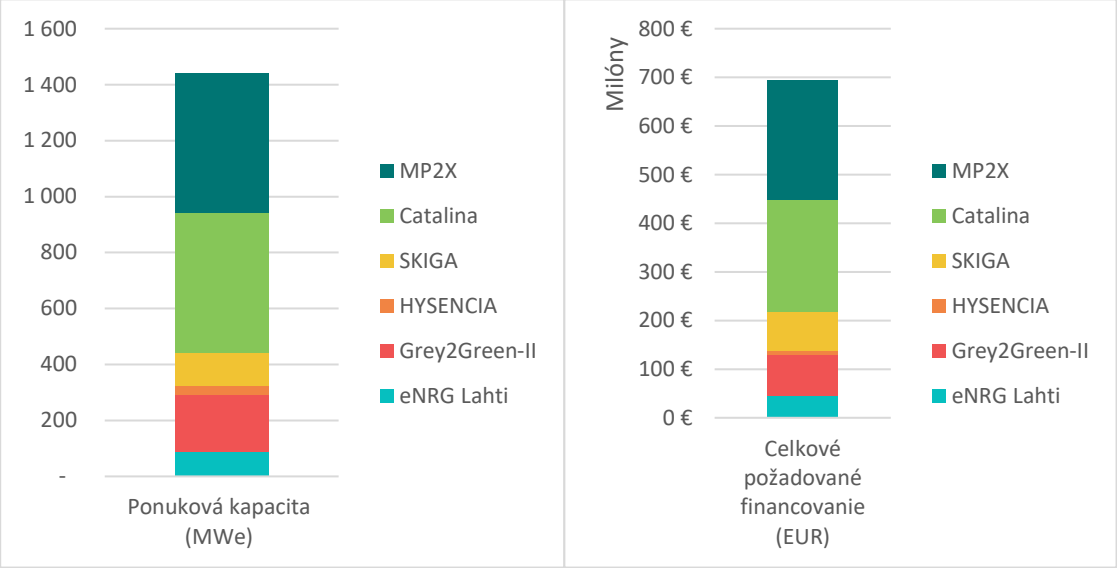
([9]) Kategorizované ako palivá z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu.

([10]) Granty ako služba sú od roku 2025 k dispozícii aj pre projekty v oblasti výroby čistých technológií.

([11]) Aukcia IF23 sa začala 23. novembra 2023 s dostupným rozpočtom 800 miliónov EUR. Uchádzači sa mohli prihlásiť do 8. februára 2024.

Do 7. októbra 2024 boli podpísané príslušné dohody o grante pri šiestich zo siedmich projektov. Projekty sa budú realizovať v štyroch krajinách ([12]). Celková výška podpory predstavuje 695 miliónov EUR. Získajú dotáciu od 8 miliónov EUR do 245 miliónov EUR na zariadenia s megawattovým elektrickým výkonom (MWe) od 35 MWe do 500 MWe. Dotáciu získajú len vtedy, keď budú vyrábať certifikované a overené vodíkové palivo z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu v období do 10 rokov.

Vybrané projekty majú až päť rokov na to, aby začali vyrábať vodík z obnoviteľných zdrojov. Počas prvých 10 rokov prevádzky majú potenciál vyprodukovať až 1,52 milióna ton vodíkového paliva z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu, čím sa zabráni vzniku viac ako 10 miliónov ton ekvivalentu CO_2. Ich výroba bude slúžiť mnohým odvetviam, napríklad námornej doprave a ťažkej nákladnej doprave, poľnohospodárstvu a výrobe e-metánu a e-metanolu.

Obrázok 6: Ponuková kapacita šiestich podpísaných produktov v oblasti paliva z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu úspešných v aukcii IF23

2.2.2. Vyhlásenie aukcie IF24

Cieľom **aukcie IF24**, druhej aukcie v rámci Európskej vodíkovej banky, bolo podporiť projekty na výrobu vodíkového paliva z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu bez ohľadu na odvetvie, v ktorom sa bude spotrebovávať (1 miliarda EUR), ako aj projekty s odberateľmi v odvetví námornej dopravy (200 miliónov EUR). Rozpočet aukcie sa v porovnaní s aukciou IF23 zvýšil o 400 miliónov EUR.

Pri príprave na podávanie žiadostí môžu predkladatelia projektov nahliadnuť do dokumentov k výzve a časti „Otázky a odpovede“ na Portáli EÚ pre financovanie a ponuky. Komisia ich zároveň vyzvala, aby čo najskôr prerokovali svoju záruku na dokončenie s finančnou inštitúciou v záujme zvýšenia svojich šancí na úspech. Agentúra CINEA zorganizovala 10. decembra 2024 online informačný deň, na ktorom predstavila kľúčové prvky a kritériá na vyhodnotenie návrhov novej aukcie a skúsenosti získané z predchádzajúcej aukcie. Uchádzači sa mohli prihlásiť do 20. februára 2025. Očakáva sa, že úspešní uchádzači podpíšu dohody o grante do deviatich mesiacov od uzavretia výzvy.

([12]) Fínsko, Nórsko, Portugalsko a Španielsko.

2.2.3. Aukcie ako služba

Počas aukcie IF23 Komisia po prvýkrát ponúkla možnosť aukcie ako služby. Tento program umožňuje oprávneným krajinám financovať uchádzačov, ktorí neboli vybraní na finančnú podporu z dôvodu rozpočtových obmedzení. Oprávnené krajiny tak môžu využívať výhody výberového procesu v celej EÚ a vnútroštátne finančné prostriedky na podporu projektov na svojom území bez toho, aby bolo potrebné uskutočniť samostatnú aukciu na vnútroštátnej úrovni. Tým sa zabezpečí rýchle a zjednodušené schvaľovanie štátnej pomoci, čím sa zníži administratívna záťaž a náklady pre všetky strany.

Prvou krajinou, ktorá túto možnosť využila, bolo Nemecko a zo svojho rozpočtu vyčlenilo až 350 miliónov EUR na oprávnené ponuky v tejto krajine. Toto rozhodnutie bolo schválené podľa pravidiel EÚ o štátnej pomoci 5. apríla 2024 ([13]).

Dňa 18. novembra 2024 Španielsko, Litva a Rakúsko oznámili, že sa zúčastnia na aukcii IF24 a prisľúbili až 836 miliónov EUR z vnútroštátnych fondov na podporu projektov vo svojich krajinách.

Mobilizácia financovania v rámci jednotnej aukčnej platformy EÚ je účinným spôsobom, ako zvýšiť príležitosti a zároveň znížiť náklady pre priemysel. Tieto opatrenia sú dôkazom záväzku členských štátov dosiahnuť vnútroštátne ciele a ciele EÚ v oblasti využívania čistej energie a podpory dekarbonizácie priemyslu.

2.3. Prepojenia s inými programami

2.3.1. Európska investičná banka (EIB)

EIB 2. mája 2024 oznámila, že podporí zavedenie inovatívneho projektu EAVOR LOOP, ktorý sa týka energie a geotermálneho vykurovania v Bavorsku, a to úverom vo výške takmer 45 miliónov EUR. V rámci projektu, ktorý bol vybraný v priebehu druhej veľkej výzvy na predkladanie návrhov Inovačného fondu, sa už podpísal grant na začiatku roka 2023. Toto rozhodnutie poukazuje na skutočnosť, že fond zohráva dôležitú úlohu pri financovaní a podpore kľúčových škálovateľných technológií na dosiahnutie klimatickej neutrality a energetickej bezpečnosti.

Komisia a EIB 3. decembra 2024 oznámili nové partnerstvo na podporu investícií do odvetvia výroby batérií v EÚ. Výsledkom tohto partnerstva bude doplnenie programu InvestEU o 200 miliónov EUR (záruka za úver) z fondu. Táto suma dopĺňa 1 miliardu EUR, ktorá je k dispozícii na výrobu batériových článkov pre elektrické vozidlá v rámci výzvy IF24. EIB ako súčasť nového partnerstva investuje ďalších 1,8 miliardy EUR do širšieho hodnotového reťazca batérií. Výsledkom tohto spoločného úsilia bude verejná podpora vo výške 3 miliárd EUR na rozvoj konkurencieschopného a udržateľného európskeho odvetvia výroby batérií.

EIB je takisto zodpovedná za pomoc pri vypracúvaní projektov, aby uľahčila prístup k financovaniu z fondu a iných schém EÚ, národných grantov a súkromného financovania. V roku 2024 podpísala a realizovala 23 dohôd o pomoci pri vypracúvaní projektov. Celkovo bolo dokončených 30 úloh týkajúcich sa pomoci pri vypracúvaní projektov. Od začiatku programu bola podpísaná dohoda o podpore pri 62 projektoch, ktoré sa realizovali. Vplyv pomoci pri vypracúvaní projektov je čoraz zrejmejší. V roku 2024 získalo grant v rámci výzvy IF23 deväť predtým neúspešných projektov. Pomoc pri vypracúvaní projektov bola rozšírená tak, aby zahŕňala aj realizátorov projektov, ktorí ešte nepožiadali o podporu z fondu, pričom žiadosti sa odteraz podávajú priamo EIB.

([13]) Pozri Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky.

Okrem toho, že EIB umožňuje predkladateľom, aby svoje návrhy zdokonalili, uľahčuje aj prístup k ďalším možnostiam financovania. V roku 2024 štyri projekty získali grant alebo im bol udelený osobitný štatút na národnej úrovni, tri projekty boli vybrané spoločnosťou Breakthrough Energy Catalyst buď ako príjemca grantu/financovania, alebo ako energetický podnik, jeden projekt bol zaradený do zoznamu projektov spoločného záujmu a ďalší do zoznamu projektov s pečaťou STEP.

2.3.2. Platforma strategických technológií pre Európu (STEP)

Dňa 7. februára 2024 Komisia spustila iniciatívu STEP, ktorej cieľom je zvýšiť priemyselnú konkurencieschopnosť EÚ a znížiť jej vonkajšiu závislosť. V rámci platformy STEP sa využívajú finančné zdroje z rôznych programov financovania EÚ vrátane Inovačného fondu. Platforma uplatňuje značku kvality s cieľom zviditeľniť sľubné projekty v oblasti čistých technológií efektívne využívajúcich zdroje, špičkových a digitálnych technológií.

V októbri 2024 Komisia vybrala 85 inovatívnych projektov v oblasti emisnej neutrálnosti, ktoré v rámci výzvy IF23 získajú granty v celkovej výške 4,8 miliardy EUR. Všetky tieto projekty získali pečať STEP. Pečať dostalo aj ďalších 64 nefinancovaných projektov, z ktorých 39 súhlasilo s tým, aby Komisia uverejnila informácie, ktoré sa ich týkajú.

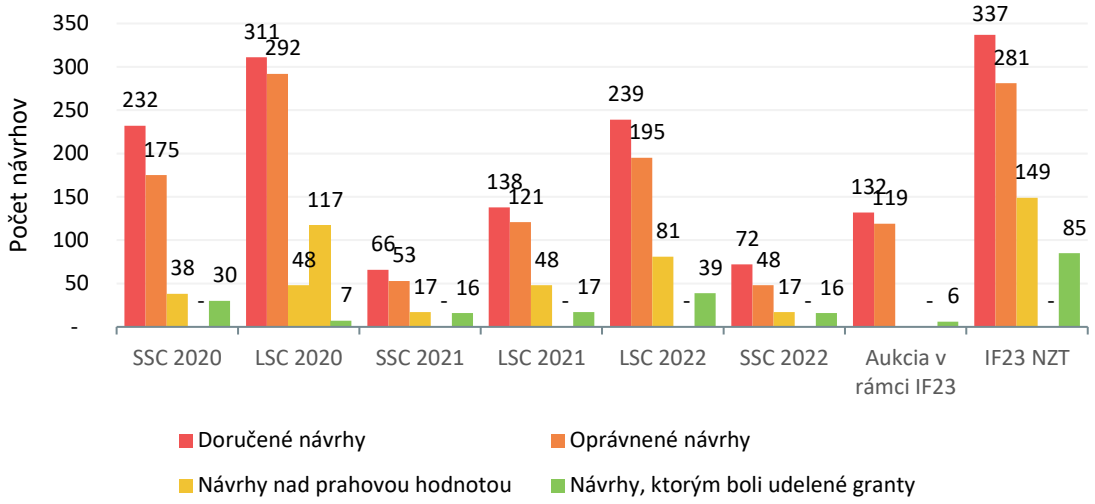
V decembri 2024 bol na portáli STEP uverejnený prvý zoznam projektov, ktorým bola udelená pečať STEP. Komisia tieto projekty aktívne propaguje medzi orgánmi, ktoré rozhodujú o financovaní z verejných zdrojov, napr. riadiacimi orgánmi v oblasti fondov politiky súdržnosti či plánov obnovy a odolnosti v členských štátoch, ako aj medzi súkromnými investormi. Pečať STEP by mala ako vyznamenanie pomôcť projektom prilákať súkromné financie.

3. STAV PORTFÓLIA INOVAČNÉHO FONDU V ROKU 2024

3.1. Prehľad výsledkov výzvy

Od roku 2020 Komisia zorganizovala osem výziev na predkladanie návrhov na pravidelné granty a dve súťažné aukcie ([14]). Do konca roka 2024 sa pri 131 projektoch podpísali dohody o grante v celkovej hodnote 7,4 miliardy EUR. Pripravovali sa dohody pre ďalších 86 projektov. Pri všetkých výzvach bol zaznamenaný nadmerný záujem, pričom priemerná požadovaná suma deväťkrát prevyšovala dostupný rozpočet.

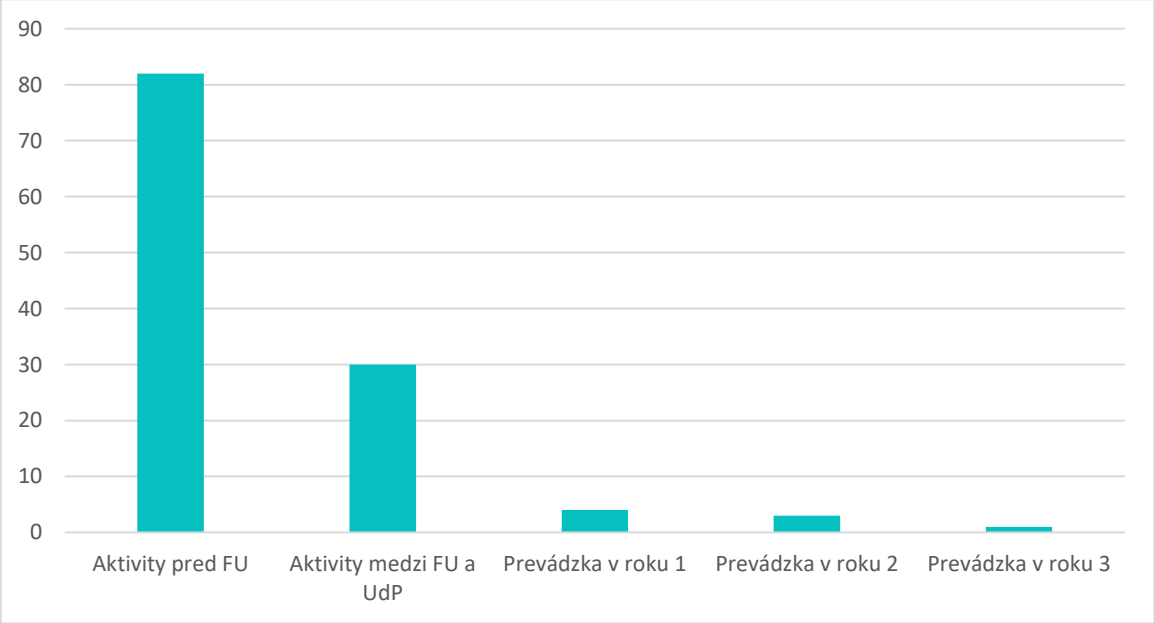
([14]) Výzva a aukcia IF24 boli otvorené na predkladanie návrhov do 31. decembra 2024.

Obrázok 7: Rozdelenie výsledkov účasti na výzve ([15])

3.2. Pokročilosť projektu, stav vykonávania a výzvy

Do konca roka 2024 dosiahlo míľnik „Finančné uzatvorenie“ celkovo 36 projektov. Tento míľnik znamená, že projekty majú zabezpečené potrebné financovanie, ako aj environmentálne a stavebné povolenia. Z uvedených 36 projektov sedem postúpilo k ďalšiemu míľniku „Uvedenie do prevádzky“, ktorý schválila agentúra CINEA. Zvyšných 82 aktívnych projektov sa v súčasnosti snaží dosiahnuť stav „Finančné uzatvorenie“. K dnešnému dňu bolo poskytnutých 306 miliónov EUR, pričom 44 projektov, ktorým bola vyplatená platba, bolo rozdelených takto:

Obrázok 8: Fáza projektu

([15]) Keďže oprávnené aukčné projekty sú zoradené podľa ceny, žiadna kategória „nad prahovou hodnotou“ nie je relevantná.

Ukončenia

Do konca roka 2024 bolo ukončených celkovo 11 projektov, z toho deväť v priebehu roka. Medzitým prebieha 120 projektov ([16]) (pri projektoch v rámci výzvy IF23 NZT ešte neboli podpísané dohody o grante).

Dôvody ukončenia projektov zahŕňali nepredvídané výrazné zvýšenie nákladov na projekt (päť projektov), odstúpenie partnera projektu (dva projekty), zvýšenie cien surovín (jeden projekt), neschopnosť nájsť vhodného odberateľa (jeden projekt), porušenie povinností vyplývajúcich z dohody o grante (jeden projekt) a neschopnosť prijať konečné investičné rozhodnutie (jeden projekt).

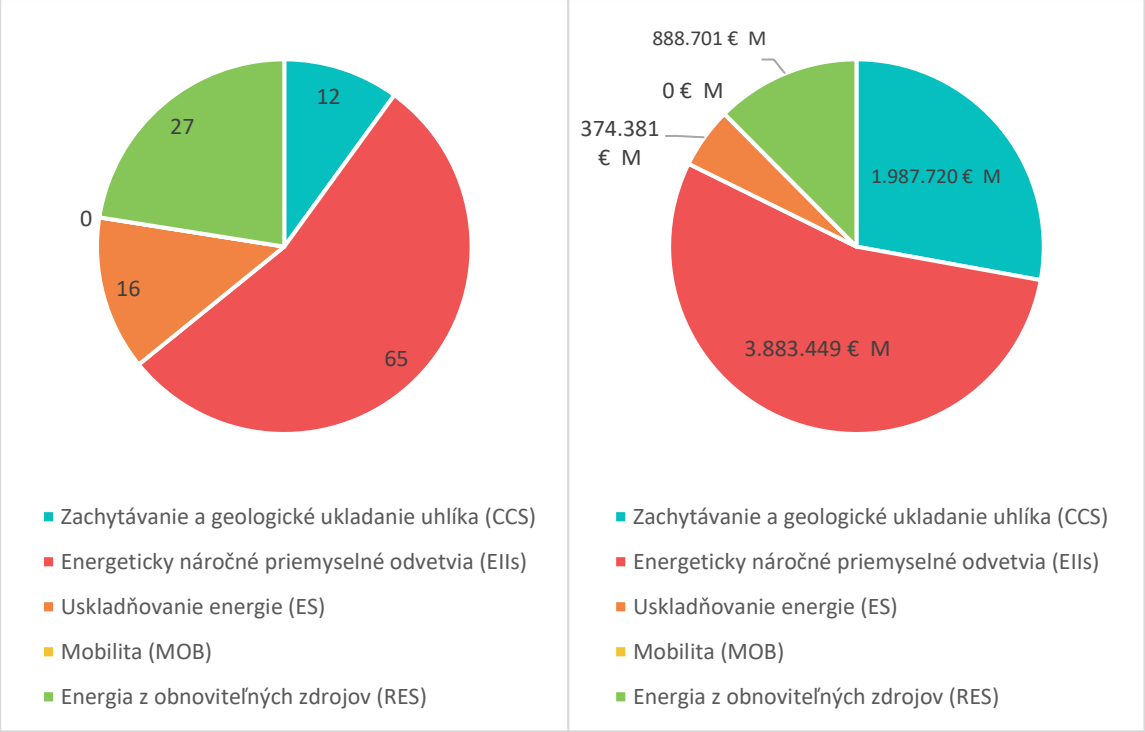
3.3. Portfólio podľa sektora

Portfólio fondu ([17]) pozostáva z piatich kategórií:

i) zachytávanie a geologické ukladanie uhlíka (CCS);
ii) energeticky náročné priemyselné odvetvia (EII);
iii) uskladňovanie energie (ES);
iv) mobilita (MOB);
v) uskladňovanie energie z obnoviteľných zdrojov (RES).

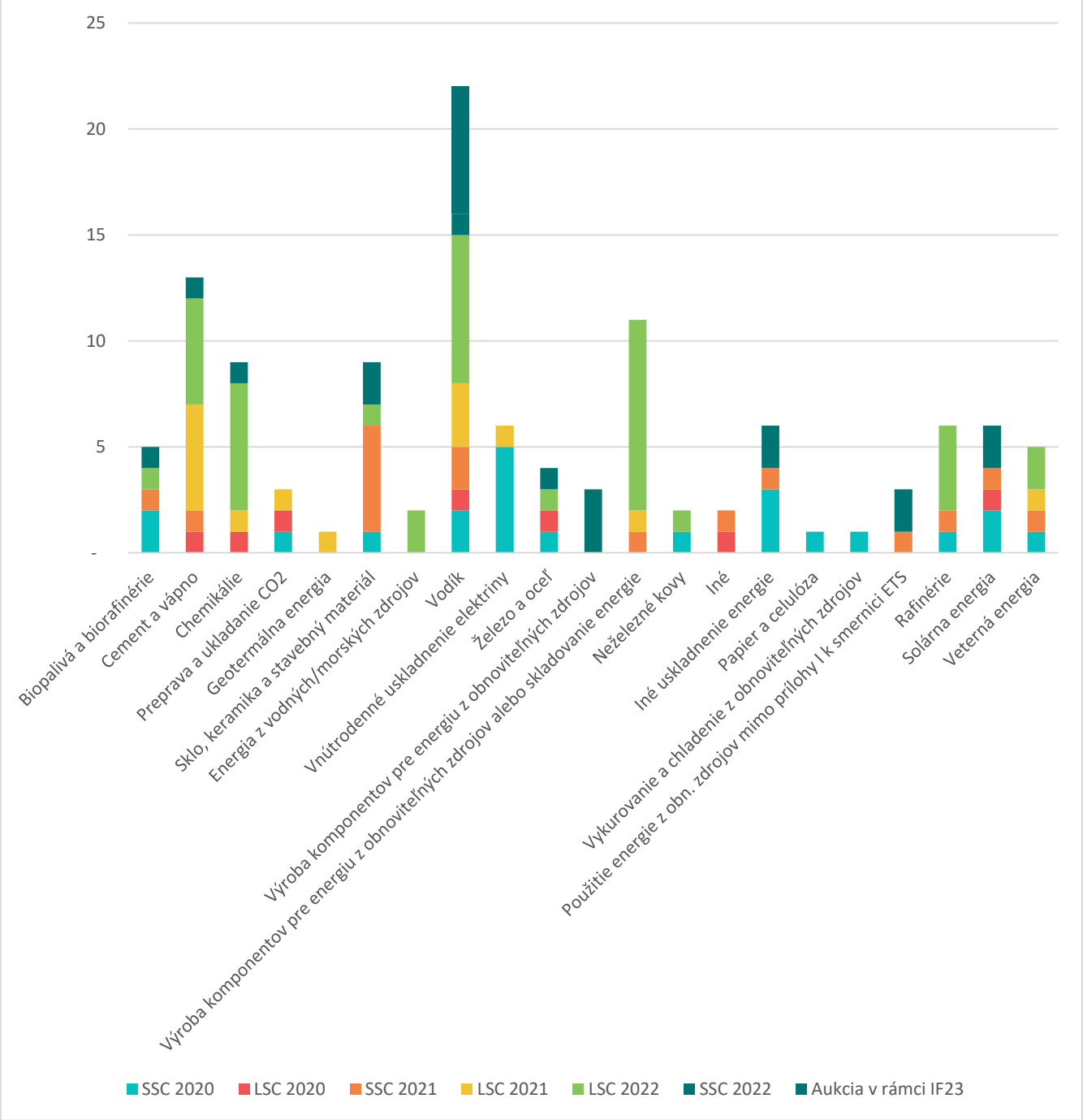
([16]) „Prebiehajúce projekty“ sú tie podpísané projekty, ktoré sa začali, ale ešte neboli ukončené.

([17]) Všetky analýzy portfólia vychádzajú z projektov, ktoré sú aktívne (neboli ukončené) a majú podpísané dohody o grante k 31. decembru 2024. Z tohto dôvodu je zahrnutých šesť zo siedmich projektov v rámci aukcie na vodík IF23, ale v tom čase neboli v portfóliu žiadne projekty v rámci výzvy IF23 NZT.

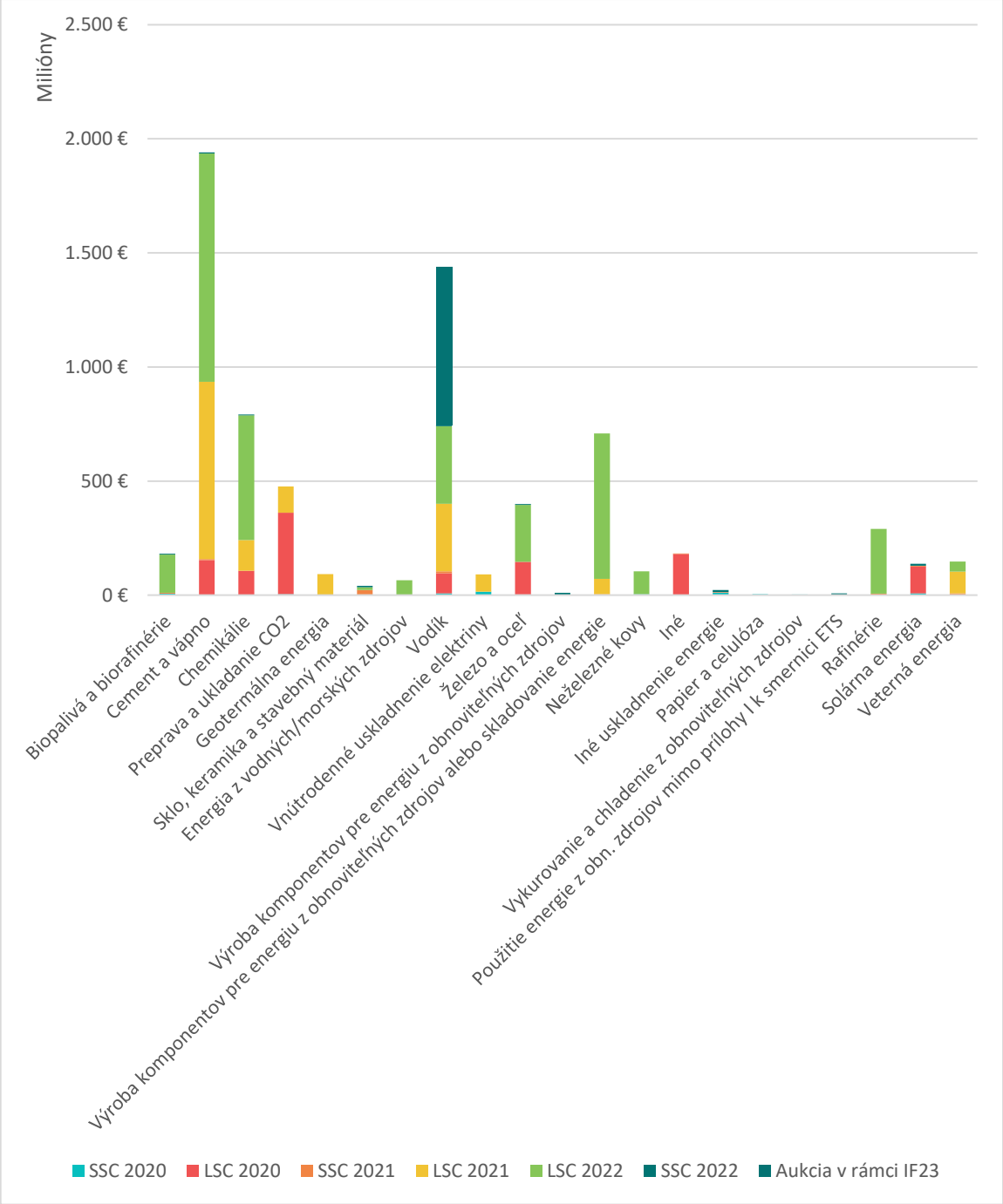

Obrázok 9: Rozdelenie projektov podľa kategórií (počet projektov a pridelené financovanie)

K najviac zastúpeným sektorom v portfóliu fondu patria „Vodík“ (22 projektov), „Cement a vápno“ (13 projektov) a „Výroba komponentov pre energiu z obnoviteľných zdrojov alebo uskladňovanie energie“ (11 projektov). Najväčší podiel finančných prostriedkov (1,9 miliardy EUR) stále získava odvetvie „Cement a vápno“, a to z dôvodu značných investícií potrebných na projekty v oblasti cementu a vápna, ktoré spravidla zahŕňajú technológiu CCS. Druhým najväčším odvetvím, ktoré získalo podporu (1,4 miliardy EUR), bol „Vodík“, keďže vodík je medziodvetvovou investíciou podporujúcou dekarbonizáciu v rôznych odvetviach vrátane leteckej a námornej dopravy (prostredníctvom syntetických palív), energeticky náročných priemyselných odvetví (náhrada fosílnych palív v rôznych procesoch vrátane výroby ocele a tepla) a výroby elektrickej energie (dlhodobé uskladňovanie energie). Vysoké investície sú aj v odvetví chemikálií (790 mil. EUR) a v rafinériách (290 mil. EUR), kde sa realizujú rôzne projekty zamerané na nahradenie fosílnych palív hlavnými produktmi, ako sú plasty, biopalivá, metanol, amoniak a organické chemikálie.

Obrázok 10: Počet projektov podľa sektora

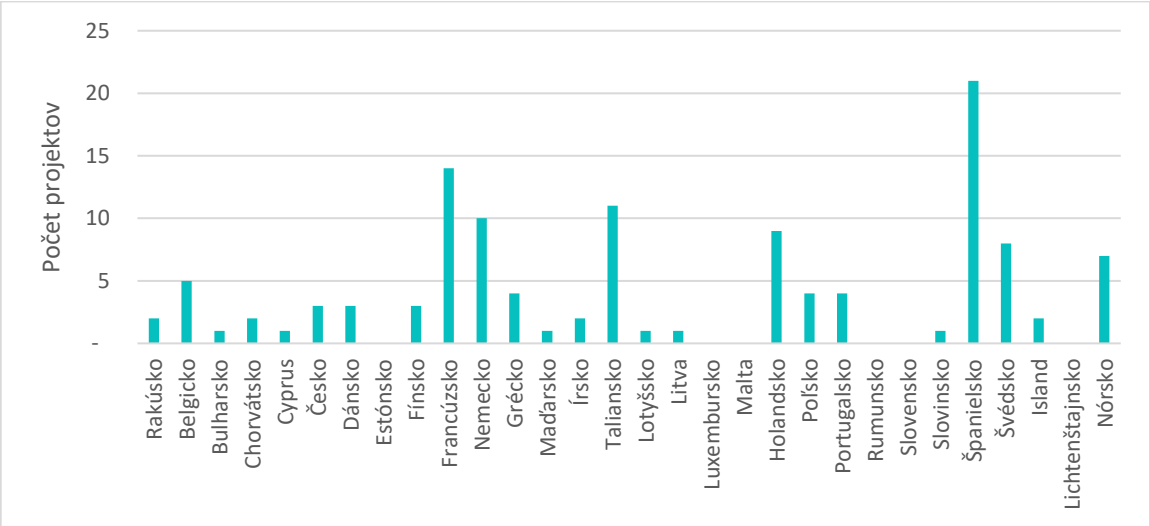
Obrázok 11: Poskytnuté financovanie podľa odvetvia

3.4. Geografická rovnováha

Na konci roka 2024 podpísalo 24 z 30 oprávnených krajín EÚ a EHP aspoň jeden projekt IF a v 14 krajín malo aspoň tri prebiehajúce projekty. Krajiny s najväčším počtom projektov sú Španielsko (21), Francúzsko (14), Taliansko (11), Nemecko (10) a Holandsko (9). Vďaka výsledkom IF23 sa počet krajín aspoň s jedným projektom v portfóliu IF zvýši na 26, pričom projekty získali Estónsko aj Slovensko.

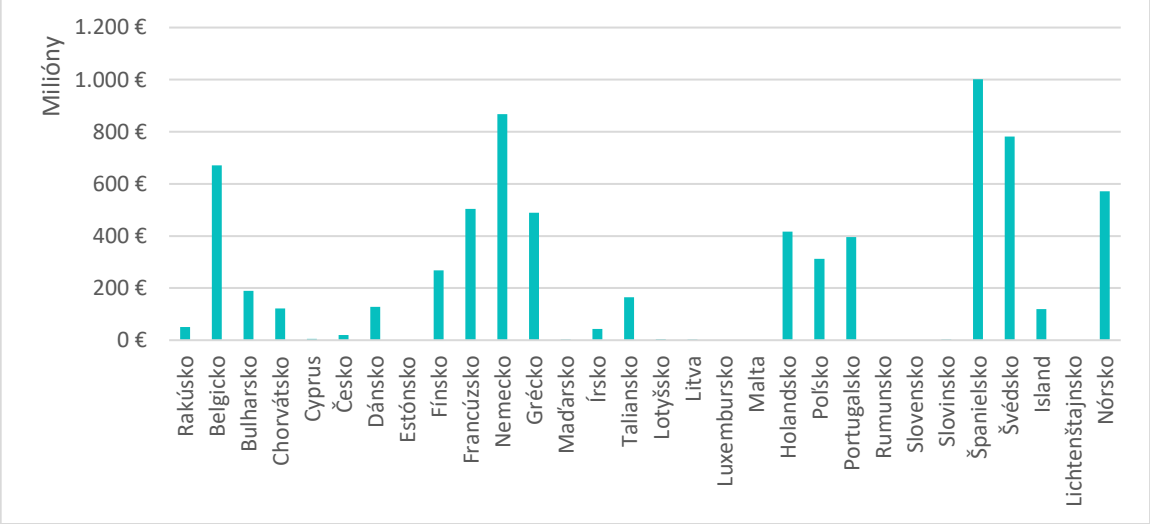
Hlavným dôvodom, pre ktorý v ostatných krajinách získalo financovanie len málo projektov, je skutočnosť, že z týchto krajín nebolo doručených veľa návrhov. Do vyhlásenia výzvy IF23 a

vrátane tejto výzvy žiadatelia predložili sedem prijateľných projektov v Rumunsku, dva v Luxembursku a jeden na Malte. Z Lichtenštajnska neboli doručené žiadne žiadosti.

Obrázok 12: Počet projektov podľa krajiny prvého umiestnenia ([18])

Z hľadiska financovania získali najväčší podiel podpory z IF Španielsko (1,0 miliardy EUR), Nemecko (867 miliónov EUR), Švédsko (782 miliónov EUR), Belgicko (671 miliónov EUR) a Nórsko (572 miliónov EUR). Rozdiel medzi financovaním a počtom projektov je spôsobený skutočnosťou, že priemerná veľkosť projektov je väčšia v krajinách, ako sú Belgicko, Nórsko a Švédsko, kde je väčší podiel projektov v oblasti energeticky náročných priemyselných odvetví, ako sú projekty v oblasti ekologickej ocele a zachytávania a geologického ukladania uhlíka, ktoré zvyčajne predstavujú väčšie a kapitálovo náročné investície.

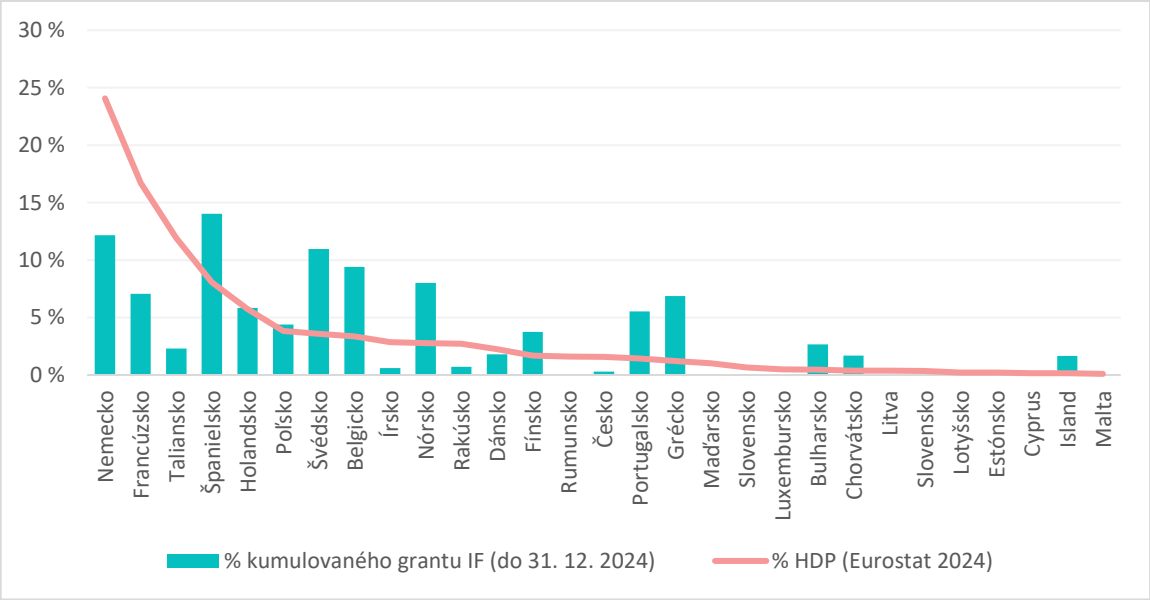
Obrázok 13: Poskytnuté financovanie podľa krajiny

([18]) Umiestnenia projektu sú založené na primárnom umiestnení projektu. Nezohľadňuje sa prijímajúca krajina.

Na geografický podiel financovania, ktoré môže krajina získať, samozrejme vplýva viacero faktorov. Môžu zahŕňať počet návrhov, ktoré krajina predloží, veľkosť jej hospodárstva, počet oprávnených priemyselných činností, podporu, ktorú členské štáty poskytujú subjektom vypracúvajúcim návrhy, dostupnosť spolufinancovania atď. V prípade aukčných projektov je dôležitým faktorom aj cena elektrickej energie. Projekty sú financované z Inovačného fondu výlučne na základe excelentnosti. Geografická rovnováha sa pri výbere projektov zohľadňuje len v obmedzenej miere ([19]).

Na ilustráciu podielu financovania, ktoré krajiny získali v závislosti od veľkosti ich hospodárstva a prítomnosti príslušných priemyselných odvetví, sa ďalej uvádza porovnanie HDP a podielu emisií v rámci ETS.

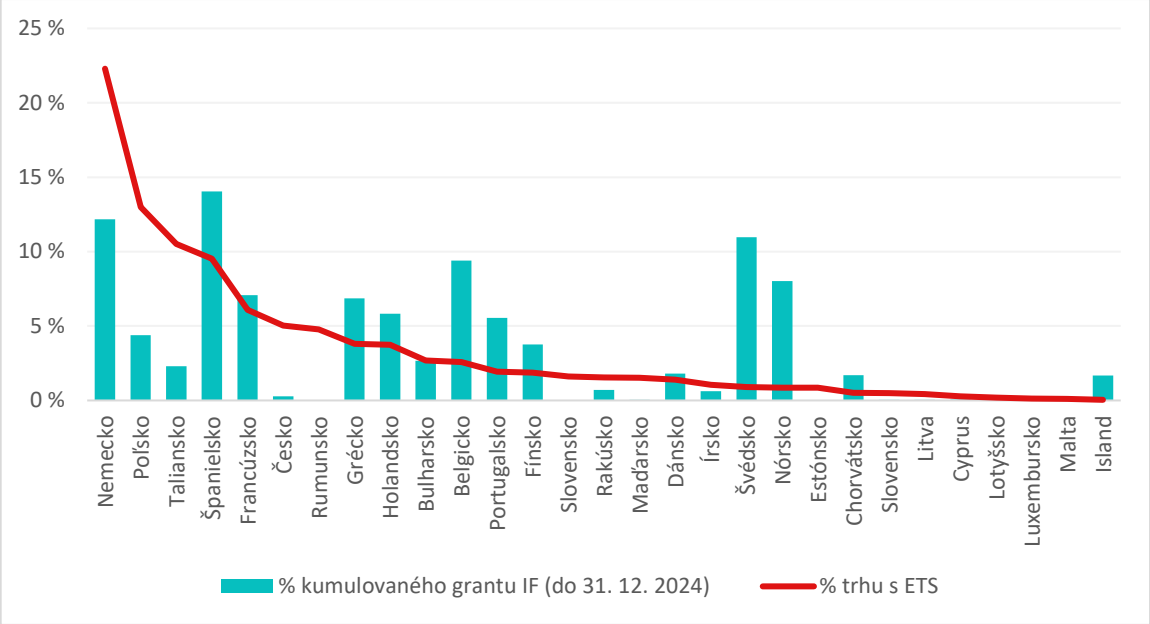
Je zrejmé, že veľké ekonomiky, ako sú Nemecko, Francúzsko a Taliansko, sú relatívne málo zastúpené vo vzťahu k ich podielu na ETS aj k HDP. V prípade Nemecka a Francúzska by sa táto situácia mala zlepšiť vďaka výsledkom výzvy IF23 NZT, v rámci ktorej bol projektom v Nemecku pridelený podiel 664 miliónov EUR a projektom vo Francúzsku podiel 518 miliónov EUR. Medzi krajiny, ktoré dosahujú lepšie výsledky vo vzťahu k podielu ETS aj k veľkosti HDP, patria Belgicko, Nórsko, Španielsko a Švédsko.

Obrázok 14: Geografické rozloženie podľa podielu na HDP ([20]) a podielu financovania z IF

([19]) Vo výzve na predkladanie pravidelných grantov sa pri zoraďovaní projektov s rovnakým počtom bodov uprednostňujú návrhy z krajín s menším počtom vysoko hodnotených návrhov.

([20]) Hrubý domáci produkt v trhových cenách v roku 2024 (Eurostat 2025).

Obrázok 15: Geografické rozloženie podľa podielu ETS ([21]) a podielu financovania z IF

V rámci Inovačného fondu sa zaviedlo niekoľko mechanizmov na pomoc všetkým členským štátom a krajinám EHP pri predkladaní kvalitných návrhov IF. Patrí medzi ne podpora národných kontaktných miest v každom členskom štáte, technická pomoc pre krajiny s nízkou mierou účasti a poskytovanie pomoci pri vypracúvaní projektov s konkrétnymi geografickými KPI.

3.5. Predchádzanie emisiám skleníkových plynov

Očakáva sa, že v rámci 120 projektov v portfóliu fondu na konci roka 2024 sa počas prvého desaťročia prevádzky ušetrí celkovo 489 miliónov ton ekvivalentu CO_2, čo predstavuje v priemere 69 EUR finančných prostriedkov na kilogram emisií ekvivalentu CO_2, ktorým sa predišlo.

([21]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32020D2166.

Obrázok 16: Očakávané zníženie emisií skleníkových plynov na základe výzvy

4. KOMUNIKÁCIA A ZVYŠOVANIE VIDITEĽNOSTI

4.1. Sieť NCP

Fond aktívne podporuje národné orgány a ponúka spätnú väzbu prostredníctvom účasti na národných informačných dňoch a miestnych osvetových aktivitách. V rámci pracovného prúdu „Technická pomoc pre členské štáty“ sa uskutočnila odborná príprava pre všetky národné kontaktné miesta fondu. Okrem toho boli poskytnuté komunikačné materiály v miestnych jazykoch, ktoré majú pomôcť národným kontaktným miestam v ich miestnom osvetovom a komunikačnom úsilí. V roku 2024 sa päť stretnutí odbornej prípravy venovalo témam, ako sú komunikačné stratégie, mechanizmus aukcie na vodík z obnoviteľných zdrojov a spôsob kombinácie grantov fondu s inými zdrojmi verejného financovania na úrovni EÚ aj na národnej úrovni. Pravidelne sa uskutočňovali telefonáty o pokroku s cieľom informovať národné kontaktné miesta o najnovšom politickom vývoji. Tento pracovný tok bude pokračovať aj v roku 2025 s novou zmluvou, ktorej cieľom je posilniť úlohu národných kontaktných miest pri miestnej propagácii fondu a účinnom vybavovaní žiadostí žiadateľov.

4.2. Zapojenie skupiny expertov a zainteresovaných strán do Inovačného fondu

Komisia v roku 2024 zorganizovala dve zasadnutia skupiny expertov fondu: 27. júna a 14. novembra 2024 ([22]). Na zasadnutiach boli predstavené výsledky aukcie IF23 a výzvy IF23, ako aj výsledky konzultácií so zainteresovanými stranami k nadchádzajúcej výzve na predkladanie návrhov IF 2024. Takisto sa diskutovalo o podmienkach a aukciách ako službe pre aukciu na vodík z obnoviteľných zdrojov na rok 2024 (aukcia IF24). Odzneli aj najdôležitejšie informácie o nadchádzajúcich výzvach na rok 2024 v oblasti emisne neutrálnych technológií (výzva IF24) a

([22]) Zápisnica zo zasadnutí je k dispozícii na tejto adrese: https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-funding-climate-action/innovation-fund/innovation-fund-expert-group_sk.

výroby batériových článkov pre elektrické vozidlá (IF24 batérie). Cieľom zasadnutí bolo predstaviť najnovší vývoj vo fonde a získať podnety od oprávnených krajín a zástupcov odvetvia o budúcom smerovaní fondu.

4.3. Výmena poznatkov

Cieľom činností zameraných na výmenu poznatkov je spoločne využívať skúsenosti a spätnú väzbu v oblasti politiky, ktoré sa získali pri zavádzaní prvých technológií svojho druhu, s realizátormi projektov, investormi, verejnými orgánmi a verejnosťou. V roku 2024 sa uskutočnili tri špecializované podujatia na výmenu poznatkov za zatvorenými dverami, ktoré boli zamerané na rôzne technologické možnosti. Prvé podujatie, ktoré sa konalo 21. marca 2024, bolo zamerané na hodnotový reťazec energie z obnoviteľných zdrojov a poskytla sa na ňom spätná väzba pre miestne, regionálne a národné orgány a orgány na úrovni EÚ. Na druhom seminári v októbri 2024 na tému zachytávania a geologického ukladania uhlíka sa spojili projekty zachytávania CO_2 podporené z Inovačného fondu, potenciálni prevádzkovatelia úložísk CO_2 a zástupcovia členských štátov a Európskej komisie. Na záver sa uskutočnil seminár o projektoch v oblasti vodíka zameraný na kľúčové poznatky pre projekty od povoľovania až po výstavbu. Súhrn činností v oblasti výmeny poznatkov je uvedený v správe *Annual knowledge sharing report of the Innovation Fund* (Výročná správa o výmene poznatkov Inovačného fondu).

Komisia a agentúra CINEA zorganizovali 11. apríla 2024 štvrtú konferenciu o čistých technológiách. Účastníci konferencie skúmali možnosti podpory európskej výroby zariadení čistých technológií a ich komponentov pre energiu z obnoviteľných zdrojov a uskladňovanie energie. Výkonný podpredseda Komisie Maroš Šefčovič pri otvorení konferencie zdôraznil význam výroby čistých technológií pre Európu. V rámci niekoľkých projektov boli predstavené konkrétne možnosti a riešenia zamerané na podporu prechodu Európy ku klimatickej neutralite. Konferencia sa skončila diskusiou o uvoľnení investícií do výroby čistých technológií. Podujatie prilákalo rôznorodé publikum vrátane tvorcov politík, investorov, vedúcich predstaviteľov priemyslu a ďalších zainteresovaných strán, ktorí zvýšili povedomie o mnohých obchodných príležitostiach, ktoré fond ponúka verejným a súkromným finančníkom. Na podujatí sa osobne zúčastnilo celkovo 400 účastníkov a približne 900 online účastníkov pripojených na živý prenos, čo svedčí o širokom dosahu podujatia.

4.4. Príklady úspechov

V roku 2024 GR CLIMA a agentúra CINEA pripravili sedem projektových príbehov, ktoré slúžia ako základné komunikačné nástroje vysvetľujúce zložité technológie spôsobom, ktorému obyvatelia EÚ ľahko porozumejú. Tieto príbehy zohrávajú zásadnú úlohu pri zvyšovaní informovanosti o iniciatívach EÚ zameraných na boj proti zmene klímy, zdôrazňujú hmatateľné vplyvy systému EU ETS a fondu a informujú miestne komunity o regionálnych projektoch s cieľom podporiť ich zodpovednosť a hrdosť. Okrem toho príbehy o projektoch zvyšujú viditeľnosť, vytvárajú príležitosti na to, aby projekty prilákali potenciálnych investorov a zainteresované strany a zároveň získali podporu miestnej verejnosti. Sú uverejnené na webovom sídle GR CLIMA a zdieľajú sa na našich platformách sociálnych médií, čo nám umožňuje osloviť širšie publikum.

5. ZÁVER

Inovačný fond v roku 2024 ďalej upevnil svoju úlohu ústredného nástroja na podporu prechodu EÚ ku klimatickej neutralite. Vyčlenením sumy 11,2 miliardy EUR ([23]) do konca roka 2024 na zavádzanie prvých technológií svojho druhu, ich uvedenie na trh a rozšírenie vyspelejších technológií, posilnením prepojení s inými programami EÚ a finančnými inštitúciami a rozsiahlym spoločným využívaním poznatkov získaných v tomto procese IF významne prispel k nákladovo efektívnej dekarbonizácii európskeho priemyslu a zároveň zvýšil konkurencieschopnosť priemyslu a energetickú bezpečnosť. Skutočnosť, že výzvy a aukcie stále zaznamenávajú nadmerný záujem, zdôrazňuje potrebu verejnej podpory a preukazuje význam fondu pre výzvu Európy stať sa do roku 2050 prvým klimaticky neutrálnym kontinentom.

Naďalej pretrváva veľký význam IF v súvislosti s podporou cieľov dohody o čistom priemysle a realizáciou plánu EÚ pre udržateľnú prosperitu a konkurencieschopnosť. Hoci existujú jasné príležitosti na vývoj veľmi potrebných riešení v oblasti dekarbonizácie, stále existujú výzvy, ktorým treba čeliť. S cieľom prispieť k väčšej úspešnosti inovačných projektov a podporiť predkladanie návrhov vo všetkých členských štátoch sa v rámci IF posilňujú nástroje na predbežnú podporu vo fáze prípravy projektov. Najmä pomoc pri vypracúvaní projektov a podpora národných kontaktných miest majú potenciál ďalej zlepšiť geografickú a odvetvovú rovnováhu. Funkcie Inovačného fondu „ako služba“ môžu na druhej strane zvýšiť jeho vplyv a zároveň znížiť administratívnu záťaž žiadateľov aj národných správnych orgánov.

Dynamické portfólio IF už obsahuje 199 aktívnych projektov vybraných v 26 krajinách a stále sa rozrastá. V októbri 2024 bolo oznámené, že len v rámci samotnej výzvy v oblasti emisnej neutrálnosti IF23 bolo vybraných ďalších 85 projektov v 18 krajinách. Po otvorení výziev týkajúcich sa emisne neutrálnej technológie, výroby batérií a vodíka z obnoviteľných zdrojov v hodnote 4,6 miliardy EUR na konci roka 2024 sa bude naďalej posilňovať úloha fondu pri urýchľovaní dekarbonizácie priemyslu a rozširovaní strategických čistých technológií v celej EÚ.

([23]) Zahŕňa už podpísané prebiehajúce projekty a projekty vybrané z výzvy IF23, ktoré ešte neboli podpísané.